

FE I COMPROMÍS

Josep M. Marquès

El brodat de la salvació

Crist, centre del temps

En alguns mosaics hel·lenístics, la figura de l'Any presidia tot el cicle còsmic, representat per imatges dels mesos i les estacions. Al brodat de Girona, a la part exterior i en un esquema quadrat, s'hi troben els símbols del devènyir; estacions, mesos i fins dies de la setmana. Tot gira sota l'empenta enèrgica dels quatre vents, que en el nostre tapís són com «bots a reacció». La figura de l'Any ha cedit el lloc central al Crist. Simple substitució d'una imatge? Més aviat, nova concepció del Temps i de la Història.

Els lectors de Cullmann recordem la seva tesi; el temps hel·lenístic és diferent del temps cristià. El temps hel·lenístic és cíclic i esclavitzador; per salvar-se cal sortir-ne. El temps centrat en Crist és una línia que avança, la salvació es realitza ja dins de la història. Per això la noció de progrés ha nascut en terra cristiana. Palol ho resumeix incisivament a les darreres línies del seu volum; «el significat del brodat és en tot cas més un crit a una vida nova que no un record nostàlgic i entristit de temps passats». I manlleva unes expressions d'Hug Rahner per dir la seva convicció que el tapís és un himne ininterromput sobre el misteri còsmic de la Creu i sobre les mans esteses i obertes del Logos que, des de dalt de la Creu, abraça el món sencer i el retorna al Pare.

Crist, centre de la matèria i de la vida

Tapís de la Creació? En tot cas, d'una creació una mica especial. S'hi representa l'origen de la Llum i l'ordenació de la Matèria còsmica; d'acord. També el naixement feliç de la Vida i la distinció de sexes volguda per Déu, que «els féu home i dona a imatge i semblança seva».

Per dir-ho curt, allò que presenta el tapís no

és tant la creació del món com la creació del paradís. La distinció és subtil, però important. El món és més aviat, per al dissenyador del brodat, el curs dels treballs i dels dies, el voltar del zodíac i dels elements. El paradís, en canvi, és el món que esperem, que retornarà a la tendresa i la frescor originals.

En certa manera el nostre brodat respon a la profunda pregunta de Joan Maragall: «—Si el món és tan formós, Senyor (...), què més ens podeu donar en l'altra vida?». Ací en figures, i al concili Vaticà II en mots, se'ns diu que el cel nou i la terra nova que esperem són d'alguna manera la mateixa creació que ara tenim, però transformats.

Qui en fou l'autor?

Estructurà el brodat de Girona un teòleg que coneixia bé la cultura greco-romana. Creà un programa iconogràfic dens, complex i «europeu». Trobà la inspiració en temes i figures de mosaics de Venècia i manuscrits de Constantinoble.

Gent de tot Europa que pelegrinava a Jerusalem (ciutat santa representada a la part inferior del brodat), passà per Venècia i Bizanzi. Amb màxima intensitat, a l'entorn de la primera croada (1095-1099). Gironins i empordanesos en gran nombre hi foren presents. Entre ells viatjà segurament un home culte en teologia i saber clàssic, atent als mosaics de les esglésies i als dibuixos dels manuscrits. No és estrany; el 1140, poc després de la realització del brodat, el mateix bisbe de Girona, Bernat Humbert, visità Terrà Santa.

Desitjaríem conèixer el nom del clergue gironí i que ideà el tapís; és més important, però, que la seva síntesi ens hagi arribat. Ella dona testimoni d'una quintaessenciada filosofia cristiana dels seus dies, dita en línia i color. Qui serà que acompleixi avui una obra semblant, destinada a les generacions futures?

TRIBUNA LLIURE

La desigualtat davant la vida i la mort

Raimon Bonal (*)

El passat dia 5 de desembre l'Associació de Veïns i el Consell Escolar del barri de la Font de la Pólvora trencava el signe de la informació quotidiana d'un diari per sensibilitzar-nos davant una realitat que està enmig nostre amb el títol provocador d'Història de com no s'ha de fer un barri. Cal agrair amablement ambdues entitats per la voluntat no encoberta de recordar-nos l'existència enmig nostre d'una veritable bossa de misèria. Entre elements històrics referits al seu naixement i a gunes dades il·lustratives de la degradació, del nivell socio-econòmic, dels conflictes entre les comunitats culturals que hi habiten i de la manca d'equipaments, posen a la consideració del lector del PUNT uns fets que almenys tenen la virtut de fer-nos pensar que la vida col·lectiva de la ciutat de Girona no s'acaba amb els monuments, les botigues i l'alt estandard de vida de la seva població. Hi ha una notable porció de persones que viuen en unes condicions infrahumanes i marcades per unes greus dificultats per atènyer una mínima qualitat de vida. Numèricament, aquesta situació està afectant un 3% de la població gironina. La proporció pot semblar insignificant; però seria una excusa de mal pagador protegir-se en aquesta dada

per acabar pensant que aquest és un petit problema o que no ens pertoca a tots i cadascun de nosaltres.

La descripció que fan aquestes entitats del barri, malgrat que sigui en el reduït espai d'un article de diari, destorba la nostra tranquil·litat quotidiana i em sembla que és bo que amb motiu de les celebracions nadal·lenques portem a la consideració la gravetat d'aquestes situacions socials. Enmig dels regals, del xampany, de les cançons i de les cavalcades nadal·lenques, hi ha realitats que clamen venjança a Déu i que haurien d'ésser considerades des d'una perspectiva de responsabilitat col·lectiva. Tots i cadascun dels veïns de la Font de la Pólvora ens podrien dir aquella frase de Calderón de la Barca quan fa exclamar al seu personatge:

—¿Qué delito cometí contra vosotros naciendo?

La desigualtat social

Aquesta voldria ésser una consideració sobre la manipulació social i científica que es fa de la vida i de la mort. En contra de l'expressió popular que insisteix a dir que tots som iguals davant la mort, cal respondre quasi agressivament

que ni en la mort ni en la manera de morir no som pas tots iguals encara.

Ja és prou conegut que la vida es troba condicionada per la immersió en un sistema social de producció i consum; és a dir, malgrat l'aparença de llibertat i d'igualtat, estem governats pel que ens ve imposat per la vida col·lectiva.

La vida es troba usurpada, escamotejada pel sistema econòmic de poder, pel desenvolupament absurdament desigual i la injustícia absoluta: les informacions que ens dona l'article de referència en són una evidència. La vida suburbial és un viure morint, puix que hi ha usura de la vida i de la salut per part de determinades capes de la societat.

Concretament, i tenint en compte únicament la mortalitat infantil, hi ha 29 per mil morts al primer any de vida a Lugo i n'hi ha només 13 per mil a Madrid; això és més del doble. L'infant que ha vingut a la vida a la Font de la Pólvora té força menys probabilitats de disfrutar de la vida que el que ha nascut al carrer de la Creu.

I per l'altre cantó, la dada també és prou il·lustrativa: l'esperança de vida a l'Índia és només de 32 anys quan a Espanya l'índex d'esperança de vida és de 72 anys. La persona habitant el barri de la Font de la

Pólvora té menys probabilitats d'arribar a la vellesa que la que habita al carrer del Migdia.

Les classes socials pobres tenen una mortalitat doble que les classes riques i la renda per càpita de determinades zones urbanes és el doble i àdhuc el triple de determinades zones perifèriques de la ciutat.

La història natural de la malaltia coincideix amb la mateixa història social i la misèria de certs col·lectius els predisposa a determinades infermetats; la malaltia es troba estretament lligada a factors socials i hi ha una desigualtat social evident davant les defenses possibles enfront del perill de contraure'n.

Conclusió

No, tot és un problema econòmic ni tampoc és un afer exclusiu dels poders públics. Cal humanitzar la vida i la mort i aquest és un repte que ens afecta a tots. De la segregació social, del racisme, de la por sistemàtica i infundada davant del foraster, tots en som responsables. El benestar emocional és un afer col·lectiu perquè la salut és una manera de viure autònoma, solidària i joiosa.

(*) Sociòleg

UN SOFÀ A LA RIBA

JM. Fonalleras

Rifa

He viscut escènes espectaculars davant màquines escurabutxaques. Amics meus han perdut petites fortunes i joves desconeguts han parat la mà i han rebut, amb una rialla cruel, l'allau de monedes provocada per l'atzar d'unes cireres irresponsables i d'unes pomes sense senderi, fruits saborosos del nostre joc quotidià.

També hi ha, és clar, l'emoció del bacarrà i la delicada i envellutada superfície de la ruleta, i el rascar agosarat de les patates Matutano, i les creuetes de la primitiva, i el carnaval equí de l'hipòdrom (escenari ideal per a un crim perfecte, com va dir en Kubrick).

Però sobretot hi ha l'assassinat definitiu, la definitiva entrada al regne de la bogeria feta fortuna. La rifa de Nadal.

Amb aquesta rifa mates el teu jo i et converteixes en una participació (un petit bocí) d'un tot, d'un ens universal que juga. Ens hi juguem els calés i l'eternitat en aquesta rifa suprema. Et vens l'ànima a les boletes màlèfiques a quatre barbaecs que canten amb veu de falsat.

I, per damunt de tot, perds la teva individualitat. Ja no ets el jugador amb cara de pòquer que intenta recuperar la caseta i l'hortet després d'una nit llastimosa, ja no ets la persona que s'enfronta, sola, a un mecanisme de txips en forma de jardí botànic.

A la Granja Mora fan sortilegis tot cantant un seixanta mil eteri, i la cançoneta falsa ens introdueix a un món de felicitat fictícia. A Can Marquès creen, amb enormes lletres de motlle, un número cabalístic. I tot és inútil. L'única participació bella és la del número que toca. I tots nosaltres, tant si esdevenim llogaters d'aquest paradís com si no, assistim inermes, al triomf definitiu de l'atzar, fatalment immersos en un maremàgnum de xifres sense cor.

EL LECTOR ESCRIU

La F.P. i la vaga

Sr. Director,

El dimecres 17 de desembre, a tot l'estat hi hagué manifestacions d'estudiants demanant la supressió de la selectivitat i els numerus clausus, la reducció de les taxes acadèmiques i el manteniment dels exàmens de setembre. Reivindicacions lògiques. El dijous 18 de desembre aparegué al seu diari: «La Formació Professional es mostra reticent a participar-hi». Tot seguit li donaré dues de les moltes explicacions del perquè un dels dos instituts de F.P. de Girona que no feren vaga no s'hi adherí:

1a. En cap moment els organitzadors de la manifestació i de la vaga no van comptar amb el representant del nostre institut.

2a. La informació del fet que es feia vaga arribà a orelles del nostre delegat d'institut a la tarda. A aquesta hora, al nostre institut, moltes classes ja havien acabat la seva jornada d'estudi.

Amb aquests dos punts, hi ha prou per entendre el que ja van dir els delegats del meu centre:

Passa a la plana següent